

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

maj 2019. godine

Bilten broj 5/2019

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	5
Zašto je neophodna javna rasprava o izmenama Krivičnog zakonika?	5
Zloupotreba javne funkcije	6
Inicijative i analize	7
Dopis poslanicima - Zakon o sprečavanju korupcije ne rešava bitne probleme	7
Saopštenja	8
Izveštaj EK ukazao na bitne probleme za borbu protiv korupcije	8
Čemu služi Zakon o javnim nabavkama	10
Konferencije	11
Završna javna rasprava o LAP-u za opštinu Sjenica	11
Završna javna rasprava o LAP-u za opštinu Raška	12
Mediji	13
EWB: Pristrasni izvestilac ili neutralni diplomata	13

Aktivnosti

Na poziv Delegacije EU u Beogradu, nekoliko desetina nevladinih organizacija iz Srbije je imalo priliku da 30. maja diskutuje o najnovijem izveštaju Evropske komisije za Srbiju. Poziv je upućen koordinatorima za pojedina poglavlja u Nacionalnom konventu o Evropskoj uniji, kao i organizacijama koje su dostavile svoje priloge za ovaj izveštaj EK. Transparentnost Srbija koordiniše radnu grupu za poglavlje 5 u okviru Konventa, a svoje priloge za izveštaj Evropske komisije dostavila je u okviru koalicije prEUgovor. Na samom događaju, naš predstavnik, Nemanja Nenadić, iskoristio je priliku da ukaže na to da bi Evropska komisija trebalo da u budućim izveštajima da veći značaj pitanju političkog upravljanja javnim preduzećima, jer je modalitet jednak onome koji se primenjuje kod upravljanja državnim upravom (politički postavljeni vršioci dužnosti, nasuprot zakonskim obavezama). Nenadić je pozdravio značaj koji se u ovom izveštaju daje ispunjavanju preporuka ODIHR u vezi sa finansiranjem izbornih kampanja i zloupotrebom javnih resursa za političku promociju. Ukazao je i na mesta gde je izveštaj trebalo da bude kritičniji, između ostalog i na činjenicu da je izostala kritika rešenja u nedavno usvojenom Zakonu o sprečavanju korupcije, iako su nacrti bili dostupni i u vreme sačinjavanja Izveštaja.

Transparentnost Srbija je 29. maja učestvovala na sednici Programskog saveta Nacionalnog konventa EU, gde su dogovorene dalje aktivnosti ove grupe nevladinih organizacija, naročito u vezi sa diskusijom koju bi trebalo organizovati povodom novog izveštaja Evropske komisije. Kao jedno od pitanja koja zavređuju posebnu pažnju, s obzirom na sadržaj Izveštaja, identifikovana je borba protiv korupcije.

Na Danima prava jugoistočne Evrope, Transparentnost Srbija je 27. i 28. maja predstavila rezultate rada Antikorupcijskog savetovališta - ALAC, pružanja pravne pomoći građanima koji sumnjaju na korupciju.

Pored TS, zastupljene su i druge organizacije iz regiona koje u svoj rad uključuju pravno savetovanje. Dvodnevni događaj, u organizaciji Civil Rights Defendersa, pored promocije različitih aktera, nudi niz panela na teme zaštite prava.

Nemanja Nenadić iz Transparentnosti bio je učesnik prvog panela na međunarodnoj konferenciji „Državna pomoć – lokomotiva razvoja ili pogrešna skretnica? Pravila EU pomažu u proceni“, koja je održana u Beogradu, 27. maja. Na konferenciji su analizirani razvojni efekti politike državne pomoći u Srbiji, kao i načini na koje se postojeći pristup može obogatiti, vođen iskustvima drugih evropskih zemalja, a pogotovo Hrvatske, Slovenije i Irske.

Posebno je razmatrano usaglašavanje sa pravilima EU. Na panelu koji je bio posvećen tim pitanjima, Vladimi Međak iz Evropskog poretka u Srbiji, govorio je o kompleksnosti rešavanja pitanja državne pomoći unutar Pregovaračkog Poglavlja 8 – (Pravo konkurencije). Na to se nadovezao Vladimir Antonijević, novi predsednik Komisije za kontrolu državne pomoći, koji je opisao trenutni proces usklađivanja sa regulativom EU, kao i korake koje Srbija tek treba da napravi. Gospođa Marijana List, nekadašnji šef Radne grupe za poglavlje 8, opisala je izazove sa kojima se suočavala Hrvatska u ovom

domenu, a koji su po mnogo čemu slični Srbiji. Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti Srbija, je ukazao da se po pitanju transparentnosti situacija u Srbiji od 2015. godine blago popravila, budući da postoje nove informacije, ali da sistematične procene i dalje izostaju. Panelisti su se složili da u celom procesu transparentnost omogućava izgradnju poverenja javnosti u politike, ali i ostavlja prostor za analitička istraživanja.

U svom izlaganju, Nenadić je podsetio na nalaze istraživanja TS o državnoj pomoći iz ranijih godina, na nedorečenost institucionalnog okvira (status Komisije za kontrolu državne pomoći), nedovoljno dobar pravni okvir kada je reč o uslovima za sprovođenje kontrole, obuhvat kontrole i transparentnost. Posebno je skrenuo pažnju na specifične vidove državne pomoći koji ostaju „ispod radara“. To su situacije kada javna preduzeća održavaju niske cene svojih usluga ili kada ih ne naplaćuju kao i situacije kada državni organi selektivno nastupaju u kontrolisanju poštovanja obaveza od strane raznih privrednih subjekata (inspekcije) ili pri naplati poreza i doprionosa.

U organizaciji Transparensi internešenala (TI) i Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) OEBS-a, u Varšavi je od 8. do 10. maja održana radionica o političkoj korupciji na kojoj su učestvovali predstavnici TI iz 26 zemalja. Ispred Transparentnosti Srbija na radionici je učestvovala Zlata Đorđević. Glavne teme bile su integritet izbornog procesa, finansiranje političkih stranaka i izbornih kampanja, kao i zloupotrebe državnih resursa tokom izbornog procesa. Eksperti ODIHR, kao i predstavnici evropske akademske zajednice ukazali su na koje načine organizacije TI mogu da analiziraju, posmatraju i istražuju potencijalne slučajeve političke korupcije u svojim zemljama i unaprede prakse za prevenciju političke korupcije.

Pomoćnik administratora Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) za Evropu i Evroaziju, Brok Bierman i predstavnici misije USAID-a u Srbiji prisustvovali su 13. maja radionici na kojoj su sa rukovodiocima Sombora, Šapca, Vranja, Raške, Sjenice, Dimitrovgrada i Vrnjačke Banje i predstavnicima Transparentnosti Srbija razgovarali o Indeksu transparentnosti lokalnih vlasti.

Učesnici radionice su razgovarali o značaju podrške USAID Projekta za odgovornu vlast i uticaju saradnje između GAI i lokalnih samouprava u definisanim oblastima na poboljšanje rezultata Ineksa transparentnosti u narednim ciklusima sprovođenja ovog istraživanja. U te oblasti saradnje spasaju unapređenje internet prezentacija, transparentnost budžetskog procesa, uključanje građana u proces kreiranja lokalnih politika, razvoj, primena i praćenje lokalnih antikorupcijskih planova, unapređenje kvaliteta lokalnih usluga i transparentnost rada lokalnih javnih preduzeća i drugo.

Transparentnost Srbija je učestvovala 14. maja na sastanku sa predstavnicima delegacije ODIHR, koju su činili Ulvi Akhundlu, savetnik za izbore, Raul Muresan, koordinator projekta i Lusine Badalyan, viša savetnica za izbore, koji je održan u Beogradu. Predstavnici TS su predložili delegaciji ODIHR nalaze Transparentnosti o monitoringu izbornih kampanja u Srbiji, predloge za uređivanje pitanja „funkcionerske kampanje“, informacije o kašnjenju u reformi propisa o finansiranju izborne kampanje, nepostupanju Agencije za borbu protiv korupcije, Regulatornog tela za elektronske medije i javnih tužilaštava u slučajevima kršenja zakona i o nepostupanju državnih organa Srbije u vezi sa primenom ranijih preporuka ODIHR.

Predstavnici misije Međunarodnog monetarnog fonda posetili su 9. maja organizaciju Transparentnost Srbija. Pored upoznavanja sa zadacima misije i sa prioritetima u radu Transparentnosti, na sastanku je naročito bilo reči o sprovođenju javnih nabavki i javno-privatnih partnerstava u Republici Srbiji, zaobilaženju nadmetanja kroz međudržavne sporazume, o potrebi za poboljšanjem zakonskog okvira u pojedinim oblastima, nesprovedenoj profesionalizaciji javnih preduzeća, nedovoljnoj transparentnosti u izradi i sprovođenju budžeta, kao i o drugim glavnim problemima za efikasniju borbu protiv korupcije.

Nemanja Nenadić iz Transparentnosti je učestvovao 8. maja na prvom sastanku radne grupe Grada Sombora za izradu Akcionog plana Partnerstva za otvorenu upravu. Grad Sombor je u radnu grupu imenovao devet članova, od kojih se četvoro prijavilo na konkursu koji je prethodno raspisan. U živoj diskusiji pomenuto je više oblasti u kojima bi se mogle osmisliti aktivnosti koje pomažu otvorenost vlasti. Između ostalog, bilo je reči o zapošljavanju u javnim preduzećima i javnim ustanovama čiji je osnivač Grad, ali i o javnosti podataka o obavljanju njihovih zadataka (npr. odnošenje smeća, zamene kontejnera). Raspravljalo se i o mogućnostima za praćenje stanja „zdravlja“ drveća u gradskim drvoredima i parkovima, rešavanju problema pasa lutalica i mogućnostima za povećanje javnosti na osnovu nalaza Indeksa transparentnosti lokalne vlasti, koje je izradila Transparentnost Srbija.

U maju je objavljeno 185 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije odnosno vesti u kojoj su citirani stavovi predstavnika TS. Na sajt TS postavili smo niz [inicijativa i analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora, među kojima je odgovor Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, u kome smo obavešteni da je memorandum potpisan sa kineskom firmom o izgradnji metora u Beogradu proglašen tajnim i da nam ga stoga ne mogu dostaviti.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Zašto je neophodna javna rasprava o izmenama Krivičnog zakonika?

6. maj 2019.

Koliko god da je dobro to što je Ministarstvo pravde odlučilo da razmotri jednu peticiju koju je potpisao veliki broj građana i da formuliše izmene Krivičnog zakonika, ta činjenica ne predstavlja ni valjan pravni razlog, ni suštinsko opravdanje da se o predlogu normi ne organizuje javna rasprava. Ministarka pravde je upravo postojanjem peticije [objasnila](#) direktno kršenje obaveze Ministarstva iz Zakona o državnoj upravi, da o ovim bitnim izmenama organizuje javnu raspravu.

Takva obaveza postoji uvek kada se bitno menja uređivanje neke oblasti i kada je reč o izmenama koje zanimaju javnost, a u ovom slučaju su ispunjena oba kriterijuma. Javna rasprava ne bi bila obavezna da su građani umesto peticije podneli predlog konkretnih zakonskih izmena i dostavili ga skupštini. Ukoliko ministarka pravde smatra da pravila o javnoj raspravi nisu dovoljno dobra, ona je mogla da unutar Vlade inicira izmenu Zakona o državnoj upravi i Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi. Za tako nešto je bilo više nego dovoljno vremena. Naime, [peticijska](#) Fondacije „Tijana Jurić“ predata je pre 18 meseci, pa je bilo više nego dovoljno vremena da se izmene i pravila u Krivičnom zakoniku i o javnim raspravama.

Poseban apsurd da upravo ovo ministarstvo traži izgovor da se ne organizuju javne rasprave, leži u tome što je ono bilo nosilac izrade (neispunjene) Nacionalne antikorupcijske [strategije](#) koja je, između ostalog, [predviđala](#)

proširenje kruga situacija u kojima se „zainteresovanim subjektima i javnosti“ omogućava učešće u postupku donošenja propisa.

Pored formalnih, u ovom slučaju postoje i snažni suštinski razlozi da se sprovede javna rasprava. Naime, prema navodima iz samog [obrazloženja](#) predloženih izmena KZ, pitanje zamene zatvorske kazne od 40 godina doživotnim zatvorom je bilo razmatrano 2015, ali tada Ministarstvo nije zauzelo stav „jer je stručna javnost po ovom pitanju podeljena“. Međutim, sada se u obrazloženju ne daju razlozi koji su prevagnuli ova kazna bude predložena. Sudeći po nekim [reakcijama](#), najveći problem bi moglo da bude ukidanje mogućnosti uslovnog otpusta kod doživotnog zatvora za pojedine osuđenike. U vezi sa tim je već iznet argument da „Evropski sud za ljudska prava jasno stao na stanovište da praksa zabrane uslovnog otpusta u slučajevima izricanja kazne doživotnog zatvora nije u skladu sa Evropskom konvencijom“. Srbija, na žalost, ima bogato iskustvo plaćanja odštete prestupnicima i osumnjičenima zbog kršenja obaveza iz međunarodnih konvencija i zato ovo pitanje mora biti u potpunosti i argumentovano razjašnjeno pre upućivanja izmena Krivičnog zakonika u dalju proceduru.

Zloupotreba javne funkcije

2. maj 2019.

Posle 15 meseci od izborne kampanje za lokalne izbore u Beogradu, u okviru kojeg smo skrenuli pažnju Agenciji za borbu protiv korupcije na nekoliko najozbiljnijih povreda člana 29, koji zabranjuje političarima da javnu funkciju koriste za promociju stranačkih interesa, obavešteni smo da je u jednom takvom slučaju Agencija utvrdila povredu zakona.

Naime, prema mišljenju Agencije, povredu je načinila ministarka i potpredsednica Vlade, Zorana Mihajlović, tako što je 5. februara 2018, tokom posete selu Skela, kada je obilazila radove na obnovi deonice regionalnog puta, rekla da ona „ne daje prazna obećanja i da se lažna obećanja u vreme izbore ne mogu čuti od nje, ni od ministara, niti od SNS-a, i da to mogu da čuju od ...“ dvojice nosilaca opozicionih lista za gradske izbore koje je imenovala. Zbog ovog korišćenja javne funkcije za promociju SNS, čija je članica, ministarki je Agencija izrekla „meru upozorenja“.

Pošto ova mera upozorenja nije objavljena, a da, s druge strane, ovaj vid zloupotrebe javne funkcije nije nešto što je specifično za pomenutu ministarku, već u jednakoj meri karakteriše gotovo sve članove Vlade i mnoge druge javne funkcionere na svim nivoima vlasti, ovu odluku Agencije smo [objavili](#) na sajtu TS

МИХАЈЛОВИЋЕВА МЕШТАНИМА СКЕЛЕ: НИСМО ТУ ДА ДАЈЕМО ЛАЖНА ОБЕЋАЊА, ВЕЋ ДА ЗАЈЕДНО СА ВАМА РЕШАВАМО ПРОБЛЕМЕ

05.02.2018 - 13:11

Potpredsednica Vlade i ministarka građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, prof. dr Zorana Mihajlović, posetila je danas mesnu zajednicu Skela u opštini Obrenovac, gde je sa meštanim razgovarala o projektima važnim za ovo selo i problemima koje treba rešiti zarad boljeg života njenih stanovnika.

„Danas sam ovde ne da bih vam davala lažna obećanja, to čine neki drugi, poput Tylasa i Šapiha, ne bi li se opet vratili da unište ono što mi popravljamo. Danas sam tu da čujem vas i da pomognem da život u Skeli bude još bolji“, izjavila je Mihajlovićeva.

Potpredsednica Vlade podsetila je meštane Skele da je nedavno završena signalizacija u blizini škole, ali i da je u planu izgradnja fiksulturne sale kako bi deca iz Skele bila bezbednija i imala jednake uslove za odrastanje kao njihovi vršnjaci u Obrenovcu i Beogradu.

„Znam da ste svi vi dobri domaćini koji svakog dana vredno radite. I sve što smo do sada uradili, radili smo zajedno i odgovorno. Mi ne dajemo lažna obećanja. To nećete čuti ni od predsednika Srbije, ni od mene, niti od Srpske napredne stranke“, rekla je Mihajlovićeva.

U mnogim drugim slučajevima, suprotno dokazima o korišćenju javne funkcije za političku promociju, koji su u nekim slučajevima bili snažniji nego u ovom, Agencija je bila mišljenja da zakon nije povređen ili se uopšte nije oglašavala.

Takav je, na primer, bio slučaj promocije kandidata SNS u Zemunskoj gimnaziji ili promocija stranačkog mitinga na Fejsbuk nalogu opštine Voždovac ili politički obračun ministra energetike sa opozicionarima, preko sajta ministarstva. ([detaljnije](#) u [publikacijama](#) TS).

Podsećamo takođe da je Transparentnost Srbija dala konkretne predloge kako bi se vođenje funkcionerske kampanje sprečilo ili ograničilo, u [analizi](#) iz 2017., kao i u [predlogu](#) dopune aktuelnog nacrtu Zakona o sprečavanju korupcije.

Inicijative i analize

Dopis poslanicima - Zakon o sprečavanju korupcije ne rešava bitne probleme

13. maj 2019.

Transparentnost Srbija uputila je svim poslaničkim grupama u Narodnoj skupštini predloge za poboljšanje u čak 65 od ukupno 114 članova Zakona o sprečavanju korupcije.

Transparentnost smatra da, između ostalog, rešenja nisu zadovoljavajuća u pogledu sprečavanja zloupotrebe javnih funkcionera za političku promociju („funkcionerska kampanja“), uslova za izbor direktora i načina izbora članova Odbora/Veća Agencije, kumulacije funkcija, rešavanja sukoba interesa, prijavljivanja imovine i kažnjavanja davanja lažnih podataka o imovini i prihodima javnog funkcionera.

Posebno skrećemo pažnju na to da je predlog pogoršan u odnosu na prethodne nacрте tako što su, bez obrazloženja, iz kruga javnih funkcionera isključeni oni koji svoje funkcije vrše u privrednim društvima koje osnivaju javna preduzeća i u neprivatizovanim privrednim subjektima.

Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije, prema planovima iz antikorupcijske strategije, trebalo je bitno unaprediti još 2014, a prema obavezama iz pregovaračkog poglavlja 23, u 2016. godini. Međutim, ni predlog zakona koji je upućen u skupštinsku proceduru, nakon tri ranije objavljena nacрта, ne rešava sve probleme koji su uočeni u praksi.

Iako je o nacrtu ovog zakona organizovana javna rasprava 2016, 2018 i 2019, Ministarstvo pravde, suprotno obavezi iz člana 41. Poslovnika Vlade, nije objavilo izveštaj sa javne rasprave u kojem bi ukazalo zbog čega smatra da su dobijeni predlozi neprihvatljivi, odnosno da su rešenja koja predlaže bolja od onih koja su sugerisali učesnici javne rasprave.

Transparentnost takođe ukazuje da ne stoji ni obrazloženje zbog kojeg je navodno neophodno o ovom aktu raspravljati u hitnoj proceduri (ispunjavanje preporuka GREKO). Naime, reč je o obavezama za koje je prvi rok istekao 31.12.2016, a novi dodatni rok je 31.12.2019, dok je početak pune primene zakona predviđen za septembar 2020. Zbog toga, Transparentnost – Srbija predlaže da Skupština o ovom predlogu raspravlja u redovnoj proceduri, što bi omogućilo temeljno razmatranje svih spornih pitanja.

Dopis i komentari TS dostupni su na [stranici Inicijative i analize](#).

Saopštenja

Izveštaj EK ukazao na bitne probleme za borbu protiv korupcije

31. maja 2019.

Transparentnost Srbija izražava zadovoljstvo zbog činjenice da Evropska komisija, u svom najnovijem [izveštaju](#) za Srbiju među najvažnijim preporukama i problemima ističe i mnoga pitanja na koje ukazuje i naša organizacija, naročito u vezi sa političkom promocijom, ugovaranjem velikih nabavki, političkim uticajem u javnoj upravi i gonjenju korupcije. Ipak, u pojedinim aspektima, Izveštaj nije dovoljno kritičan u ocenama.

Smatramo naročito značajnim što već u udarnom delu, u sažetku Izveštaja, Evropska komisija traži od Srbije da u **potpunosti i prioritetno** „ispuni sve preporuke međunarodnih posmatrača.“ Reč je o zahtevu da se poveća transparentnost finansiranja partija i izbornih kampanja, da se razdvoje partijske i državne aktivnosti javnih funkcionera i obezbedi ravnopravna zastupljenost učesnika izbora u medijima. Nasuprot sopstvenim planovima, Srbija već pet godina nije poboljšala Zakon o finansiranju političkih aktivnosti. Preporuke ODIHR iz 2016 i 2017 Vlada i Skupština su potpuno [ignorisale](#), a najnovija prilika da se bolje uredi „funkcionerska kampanja“ je propuštena ovog meseca neprihvatanjem [predloga TS](#) za poboljšanje Zakona o sprečavanju korupcije .

Evropska komisija je u prvi plan istakla i **problem v.d. stanja** koje se koristi kao sredstvo političkog uticaja u vrhovima javne uprave. S druge strane, briselska administracija je propustila priliku da ukaže na istovetan mehanizam nezakonitog političkog uticaja koji se ostvaruje preko postavljenih vršilaca dužnosti u velikim **javnim preduzećima**.

U pogledu prevencije korupcije, Evropska komisija opravdano tvrdi da reforme nisu donele „merljivi uticaj“. U pogledu represije, od Srbije se, kao i svih prethodnih godina, traže **verodostojni pokazatelji** nezavisnog postupanja tužilaštva i konačne presude za korupciju na visokom nivou, kao i oduzimanje imovine. Jednako je tačna i ocena Evropske komisije prema kojoj je „privatni sektor nerazvijen i sputan slabostima u vladavini prava i obezbeđivanju pravičnog nadmetanja.“

Po oceni TS, veoma je značajno što i Evropska komisija jasno ukazuje na to što je **Narodna skupština urušila vršenje svoje nadzorne i zakonodavne uloge** praksom postupanja parlamentarne većine . Prve reakcije predstavnika vlasti u Srbiji na ove zamerke nisu nimalo [ohrabrujuće](#).

S druge strane, ocene Evropske komisije o javnim raspravama u pripremi zakona su nedovoljno snažne s obzirom na razmeru problema, jer nije reč samo o zamerkama predstavnika organizacija civilnog društva, već o nedvosmislenom kršenju zakona.

Za razliku od samohvala vlasti o velikom broju osuda za [korupciju](#), koje nisu bile praćene poređenjem sa prethodnim periodom, Izveštaj EK pokazuje da se **broj osuda za korupciju u 2018 smanjio** za oko 9% u odnosu na prethodnu godinu. Evropska komisija je i dalje oprezna u oceni uspešnosti posebnih odeljenja za borbu protiv korupcije i privrednog kriminala, iako je od početka njihovog rada prošlo već 14 meseci.

Evropska komisija ukazuje na javne nabavke, infrastrukturne projekte, zdravstvo, prosvetu, ubranizam i preduzeća u državnom vlasništvu kao oblasti koje su **posebno ranjive zbog korupcije** i ukazuje na odsustvo vidljivog napretka u povećanju transparentnosti u tim oblastima. Podsećaju i na to da Vlada i dalje ne razmatra sistemski preporuke svog Saveta za borbu protiv korupcije.

Kad je reč o nedavno usvojenom Zakonu o sprečavanju korupcije, EK ukazuje na to da on mora da bude u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama GRECO, iz čega se može zaključiti da zakonski tekst nije dobio prethodnu pozitivnu ocenu. Međutim, problem predstavlja to što su evropski standardi u ovoj oblasti nedovoljno razvijeni, a GRECO preporuke u pogledu rada Agencije nisu sveobuhvatne. Stoga se realno može dogoditi da ovaj zakon, čija je priprema trajala pet godina i koji nije rešio brojne [probleme prepoznate u praksi](#), nakadno dobije neopravdanu prelaznu ocenu.

Za **Zakon o slobodnom pristupu informacijama** se ističe potreba za dopunom kako bi se obezbedila puna primena, ali bez osvrta na problematične odredbe u poslednjem objavljenom nacrtu. Izveštaj EK govori o neopravdanom uskraćivanju informacija od javnog značaja, ali propušta da ukaže na ključnu činjenicu – da Vlada nikada nije obezbedila izvršenje konačnih rešenja Poverenika za informacije. Dobro je što EK podseća srpske parlamentarce na zanemarenu obavezu – da izaberu Poverenika – ali još važnije, da taj izbor učine „na transparentan način, uzimajući u obzir relevantno profesionalno iskustvo“.

Evropska komisija nas podseća na nalaze Agencije za borbu protiv korupcije, prema kojima su **mere iz Strategije za borbu protiv korupcije** za period 2013-2018 bile ispunjena u svega 26% slučajeva, a nisu uopšte u čak 61% situacija. O ovim poražavajućim rezultatima Narodna skupština, kojoj je podnet izveštaj još uvek nije raspravljala.

U **oblasti javnih nabavki nema uočenog napretka**. Od Srbije se traži da zakon prilagodi novim evropskim pravilima za javne nabavke, javno-privatna partnerstva i koncesije. Još značajnije, EK zahteva od Srbije da obezbedi da međudržavni sporazumi i njihova primena prekinu da ograničavaju nadmetanje i da budu zasnovani na načelima transparentnosti, jednakog tretmana i nediskriminacije. Podsećamo da Srbija poslednjih godina gotovo sve infrastrukturne projekte sprovodi kroz direktne dogovore, dezavuišući ne samo evropska pravila, već i sopstveni [Zakon o javnim nabavkama](#).

Transparentnost Srbija smatra naročito važnim to što je Evropska komisija **izričito zatražila od Vlade Srbije da izmeri učinak u primeni svojih antikorupcijskih politika**, radi pripreme nove ambiciozne strategije i akcionog plana. Dosadašnji koraci u tom pravcu nisu bili dovoljno dobri, jer je izostalo sagledavanje razloga zbog kojih prethodni strateški akti [nisu doneli rezultate](#). Zbog toga smatramo neophodnim da Vlada i Skupština Srbije, bez obzira na dinamiku svojih odnosa sa Evropskom unijom, promene pristup u rešavanju problema korupcije, a da izveštaj EK shvate kao koristan podstrek za ostvarivanje tog cilja.

Čemu služi Zakon o javnim nabavkama

17. maja 2019.

Transparentnost Srbija ukazuje da osam sporazuma o zajmovima, koje Skupština Srbije razmatra na aktuelnoj sednici, listom isključuju primenu domaćeg Zakona o javnim nabavkama. Praksa direktnog ugovaranja najvrednijih javnih radova kroz međudržavne sporazume nameće pitanje smislenosti sistema u kojem ista ta država propisuje stroga pravila za nadmetanje u javnim nabavkama, čije kršenje tretira kao krivično delo ili ozbiljan prekršaj.

Aktuelni Zakon o JN narodni poslanici su usvojili 2012, sa ciljem da se suzbije korupcija, uz primenu pravila koja bi trebalo da obezbede slobodno nadmetanje među ponuđačima, javnost i nadzor za sve nabavke čija vrednost prelazi 4.000 evra. Sada će, međutim, ti poslanici odlučivati o potvrđivanju sporazuma koji isključuju primenu domaćeg zakona kod nabavki koje su vredne preko milijardu evra.

Tako se npr, uz zajam sa kineskom Export – import bankom za izradu pruge od Novog Sada do Kelebije, ugovara da će taj posao, čija je vrednost 1,162,810,000 američkih dolara, raditi Joint Venture of China Railway International Co.Ltd & China Communications Construction Company Ltd. Slično tome, China Communications Construction Company Ltd. će biti izvođač ugovora vrednog 523.530.000 dolara za auto-put od Preljine do Požege. Deo novca za ove projekte (15%) će biti izdvojen iz budžeta Srbije ili sredstava Železnica i Puteva Srbije.

TS ističe da narodni poslanici i građani Srbije imaju na raspolaganju informaciju o tome kakvi su uslovi kredita, koji su predstavljeni kao povoljni, ali da, međutim, obrazloženje ne sadrži podatke na osnovu kojih bi mogli da zaključe da li je ukupna vrednost radova realno procenjena, odnosno, da li je mogla biti manja da se do izvođača došlo kroz otvoreni tenderski postupak.

Vlada Srbije je takođe predložila da se odobri šest ugovora o razvojnim zajmovima na čije će se nabavke primenjivati pravila međunarodnih finansijskih institucija. Iako nije ugovorena primena domaćeg Zakona o javnim nabavkama, ovde će makar biti primenjena pravila koja obezbeđuju konkurenciju.

TS podseća da je u toku izrada novog Zakona o JN prvenstveno radi usaglašavanja sa evropskim standardima, a da je u okviru pregovaračkog poglavlja broj 5. Srbije sa EU, kao glavni problem istaknuta upravo previše česta primena izuzimanja primene zakona na osnovu međudržavnih sporazuma.

Konferencije

Završna javna rasprava o LAP-u za opštinu Sjenica

7. maja 2019.

Okrugli sto, koji su opština Sjenica, USAID Projekat za odgovornu vlast i Transparentnost Srbija organizovali 7. maja, označio je kraj javne rasprave o Nacrtu revidiranog Lokalnog antikorupcijskog plana opštine Sjenica. Tokom

javne rasprave, koja je trajala 20 dana, nije dostavljena nijedna primedba na nacrt ovog teksta.

Okrugli sto su pozdravnim rečima otvorili su predsednik opštine Sjenica Hazbo Mujović i predstavnik USAID Projekta za odgovornu vlast Miloš Živković.

Predsednik Radnog tima za reviziju LAP i načelnik Opštinske uprave Eldin Mešić istakao je da LAP predstavlja dokument u kojem se identifikuju nadležnosti, oblasti i procesi i procedure rizični za nastanak korupcije i kojima se predlažu načini za upravljanje ovim rizicima, odnosno njihovo otklanjanje.

Primenom LAP-a i uspostavljenjem mehanizma za praćenje njegovog sprovođenja, opština Sjenica će preduzeti aktivnosti u cilju jačanja svoje otpornosti na nastanak korupcije i nepravilnosti, odnosno jačanja kapaciteta za ostvarivanje javnog interesa lokalne zajednice.

Saradnik TS Jovan Nicić kazao je da je LAP, pored toga što predstavlja preventivni antikorupcijski mehanizam, značajan i za uvođenje načela dobrog upravljanja i dobre uprave u rad organa i službi Opštine. Sprovođenje mera i aktivnosti iz ovog dokumenta trebalo bi da doprinese unapređenju transparentnosti i efikasnosti opštinskih organa i službi, kao i jačanju poverenja građana u njihov rad.

Prema njegovim rečima, Nacrt revidiranog LAP sadrži 17 oblasti, u okviru kojih je definisano 34 cilja i 98 mera. Sve aktivnosti obuhvaćene ovim merama trebalo bi sprovesti u periodu od sredine 2019. do aprila 2022. godine. U odnosu na postojeći tekst, Nacrt revidiranog LAP opštine Sjenica sadrži 63 dodatne mere sa pratećim aktivnostima.

Nacrtom revidiranog LAP-a, pored ostalog, predviđeno je donošenje više od 50 opštih akata i propisa, uspostavljanje sedam javno dostupnih evidencija i registara podataka, kao i objavljivanje niza dokumenata na internet prezentaciji Opštine.

Nacrt LAP-a uskoro će se naći pred članovima Opštinskog veća, a ukoliko bude usvojen, razmatraće ga Skupština opštine Sjenica. Nakon toga, otpočet će proces izbora članova radnog tela koje će pratiti da li se mere i aktivnosti iz LAP-a sprovode na način i u rokovima koji su predviđeni ovim dokumentom.

Završna javna rasprava o LAP-u za opštinu Raška

21. maja 2019.

Završni okrugli sto u okviru javne rasprave o [nacrtu Lokalnog antikorupcijskog plana](#) za opštinu Raška organizovan je 21. maja u opštinskoj upravi. Nacrt je izradila [radna grupa](#) u kojoj su bili predstavnici opštinske uprave i tri predstavnika udruženja građana. Tokom trajanja javne rasprave, koja je oglašena na sajtovima Raške i Transparentnosti Srbija, putem medija i na društvenim mrežama, nisu stigle primedbe niti predlozi za izmene i dopune nacrta.

Završnom okruglom stolu prisustvovali su odbornici, članovi opštinskog veća, predstavnik civilnog sektora i zaposleni u opštinskoj upravi, među kojima i članovi radne grupe.

Miloš Mojsilović iz USAID-ovog Projekta za odgovornu vlast predstavio je tekuće aktivnosti Projekta u okviru saradnje sa lokalnim samoupravama u Srbiji i ukazao na značaj razmene iskustava, a posebno na značaj LAP-a, kao instrumenta za sprečavanje korupcije.

Zlatko Minić iz Transparentnosti Srbija ukazao je na korake koji predstoje posle usvajanja LAP-a u Skupštini opštine – izbor tela za praćenje sprovođenja LAP-a, ali i samo sprovođenje mera i aktivnosti na koje se Raška obavezuje ovim dokumentom.

Sekretar SO Raška i član radne grupe Slobodan Ristović saopštio je prisutnim koliko novih akata sa antikorupcijskim merama predviđa LAP, koliko obuka i registara, koji će unaprediti transparentnost.

Tokom diskusije najviše reči bilo je o javnim raspravama i načinima da se poveća učešće građana. LAP predviđa neke od mehanizama (oblast 1), na nekim od mehanizama radi se u programima koje USAID – GAI sprovodi u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave, a neke mere moraju da osmisle i sprovedu same JLS. Posebno je ukazano na značaj uključenja srednjoškolaca, kroz programe građanskog vaspitanja, u praćenje LAP-a, s obzirom na to da već postoji praksa njihove edukacije o funkcionisanju lokalne samouprave

Mediji

EWB: Pristrasni izvestilac ili neutralni diplomata

European Western Balkan, 31. maj 2019.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić govorio je za portal European Western Balkan o učniku Dejvida Mekalistera kao izvestioca EP za Srbiju.

EWB: Dejvid Mekalister je prilikom svake posete Srbiji isticao značaj ekonomskih reformi koje je Vlada sprovela, ali i neophodnost da se napreduje u dijalogu sa Prištinom. Međutim, nismo mnogo kritika i oštrih reči čuli o slobodi medija, vladavini prava, zloupotrebi institucija, urušavanju nezavisnih organa, etiketiranju neistomišljenika. Sve ove zamerke koalicija PrEUgovor navodi u svojim izveštajima. Zbog čega je javna kritka od strane izvestioca izostala?

NN: Izjave i odabir tema od strane izvestioca EP za Srbiju razumem kao odraz prioriteta institucija EU prema Srbiji generalno. Takođe, ne treba smetnuti sa uma ni okolnost da je reč o političaru koji dolazi iz iste grupacije kao i vladajuća stranka u Srbiji, tako da je njegov natup možda delimično motivisan i željom da se pomogne političkim saveznicima. Mislim da je još veći problem od odabira tema o kojima će se pričati predstavlja ton i obuhvat izveštaja koje izvestilac priprema za EP. Oštrica kritike stanja u tim izveštajima uglavnom je ispod nivoa kritike koji dolazi od Evropske komisije u njihovim godišnjim izveštajima. Iako su brojni amandmani pokušali da poprave prvobitni nacrt izveštaja, većina nije prihvaćena.

EWB: Za razliku od nastupa u Srbiji, Mekalister je ipak u rezolucijama koje je predstavljao EP bio daleko oštrij. On je čak i prvi doneo slučaj rušenja u Savamali pred evropske poslanike. Kako tumačiti njegov "mlak" nastup pred srpskom javnošću?

NN: Nemam neposredna saznanja, ali mislim da se posete EU zvaničnika brižljivo pripremaju i koordinišu sa predstavnicima Srbije, pogotovo što sprska Vlada i dalje uživa podršku za svoju generalnu politiku. S obzirom na to da je u Srbiji, kao i u dobrom delu sveta, marketing postao važniji od suštine u radu javnih institucija, verujem da je i nivo kritika unapred dogovoren. Stvari koje su toliko problematične da se ne mogu preskočiti ostavljaju se samo za pisane izveštaje.

EWB: Mekalister je često u medijima naglašavao da nije akter u unutrašnjoj političkoj debati. Međutim, u izbornoj noći 2016. godine otišao je u štab Srpske napredne stranke, a predsednik Vučić ga je nazivao velikim prijateljem. Odakle potiče to prijateljstvo i kako ga razumeti?

NN: Ne znam da li je stvarno reč o prijateljstvu ili o maniru predsednika Vučića da tako označava predstavnike međunarodnih institucija i drugih država, gde ovo nije nikako usamljen slučaj.

Svakako mislim da nije primereno i da sa razlogom može da se tumači kao pristrasnost pojava da izvestilac Evropskog parlamenta podržava jednog učesnika na srpskim izborima. Ima dovoljno članova Evropskog parlamenta iz političke grupe EPP koji bi mogli da u tom kapacitetu podrže njihove ovdašnje partnere iz SNS.

EWB: Za razliku od Vučića koji je Mekalistera nazivao "prijateljem Srbije", opozicija nije pokazivala simpatije. Iako se prilikom poslednje posete sastao sa predstavnicima Saveza za Srbiju, Mekalister je više kritikovao opoziciju zbog napuštanja parlamenta nego što je imao sluha za njihove primedbe. Kako tumačiti to što je Mekalister kritičniji bio prema opoziciji nego prema vlasti?

NN: Izjava je, makar ono što sam [pročitao](#), bila u granicama prihvatljivog. Problem je u neizgovorenim, a ne u onom što jeste rečeno. Naime, tačno je da parlament treba da bude centralno mesto za demokratsku raspravu i da svaki poslanik treba da razmisli za sebe da li će da učestvuje ili neće. S druge strane, ostalo je neizgovoreno da metod opstrukcije debate koji trenutno postoji u Narodnoj skupštini, nije poznat ni u dugogodišnjoj praksi terora većine nad manjinom koji znamo u Srbiji, niti mi je poznato da postoji bilo gde u svetu u ovom obliku, niti bi bio zamisliv u Evropskom parlamentu. Dakle, problem je što Mekalister to nije rekao, a ne što je rekao da opozicioni poslanici treba da razmisle o svom postupanju. Na kraju, krajeva, ni svi među njima nisu sigurni da li je bojkot dobro rešenje.

EWB: Mekalister je važio za jednog od najuticajnijih poslanika EP, "oči i uši Angele Merkel" na Balkanu. Kako biste ocenili Mekalisterovo delovanje kao izvestioca za Srbiju u prethodnih pet godina?

NN: Mislim da je domet posmatranja Srbije od strane EP ranije bio veći. Pogotovo u jednom trenutku, kada su upravo zahvaljujući Evropskom parlamentu aktuelizovana 24 izveštaja Saveta za borbu protiv korupcije, koje je Vlada „zaboravila“. Međutim, to se sve dešavalo u jednom trenutku kada je Vlada praktično izgubila političku podršku kod ključnih država članica EU, pa je i pitanje vladavine prava dobilo na značaju. Pošto je za vreme Mekalisterovog mandata politička podrška Vladi bila snažna, očekivano je i korist od njegovih izveštaja bila manja za reforme u Srbiji. Naime, od pohvala nema mnogo koristi, kritike su ono što podstiče državne organe da nešto učine.

